

REDACTIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

ABONAMENTUL

Pertru Austro-Ungaria
de un an fl. 10; pe 1/2,
an fl. 6; pe 1/4 de an
fl. 2.50 pe 1 lună fl.

N-rii de Duminecă pe
an fl. 2.—

Pertru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

INSERȚIUNILE

de 1 fir garsonă: prima-ora
7 cr.; a doua-ora 6 cr.;
a treia-ora 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publică-
țiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiile sunt să plăti
seabate în Arad.

Scrisori nerăncate nu
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Anul III.

Număr de Duminecă

Nr. 35

PIONERII CULTUREI NAȚIONALE.

La Orșova, vechea *Ruseava*, s'a ținut Duminecă și Luni (în 3 și 4 Septembrie st. n.) adunarea generală a reuniunii învățătorilor români din diecesa Caransebeșului.

Pe colțul de pământ al vechilor grănițeri români, cari au stat sentinela nebiruită tronului și patriei în timpurile viforoase, și-au dat întâlnire anul acesta învățătorii poporului român, pionerii culturei naționale, pentru a se sfătui asupra trebuințelor școlii române, a chibzui mijloacele potrivite pentru ridicarea și înaintarea învățământului popular.

„Un învățator, după-cum se exprimă M. Bréal, un distins pedagog francez, nu poate să fie la înălțimea misiunii sale, dacă nu știe mai mult decât ceea-ce predă, și dacă n'a meditat în deșinț asupra obiectului, ce-i este încredințat.”

Pentru aceea și la noi ca în toate țările civilizate s'au organizat excursiuni instructive, întruniri și congrese pedagogice, ca motorii puternici de progres și de perfecționare pentru corpul învățătoresc.

Dintre societățile noastre culturale nici unele nu au rol atât de însemnat și înflurire atât de hotărtoare în dezvoltarea intelectuală a poporului român, și nici o asociațiune nu reclamă cu mai mare îndreptățire spriginul moral și material al publicului nostru, ca tocmai reuniunile învățătoresci, căci ori-cât de mult ne-am însuflețit și am jertfi pentru așezămintele mai înalte de cultură și învățământ, școala populară cu învățătorii ei este și rămâne temeliea culturii și civilizațiunii poporului român!

Adunarea dela Orșova ni-a dat privilegiul prea plăcut de a vedea pe vechii elevi eșii din școala unde Cichindeal propovăduise mărirea neamului românesc alături cu elevii școlii mai nouă emulând pe teremul cercetărilor și al discuțiilor pedagogice. Și chiar această împrejurare ne servește de incident, ca să atragem îndeosebi atențiunea autorităților bisericești asupra pozițiunii învățătorilor noștri, căci este neîgăduit, cumcă prin natura cu totul gingașă și mai mult intelectuală a meseriei sale, un învățator, mai mult decât ori-care alt funcționar public, are trebuință de siguranță și stabilitatea pozițiunii sale.

Un învățator nu are perspectiva înaintărilor cum se întâmplă la alte direcții. El e legat de școală și trebuie să stea acolo în interesul instrucțiunii și al progresului pedagogic. De aceea e dator să societății, a bisericii și a statului ca să-i înlesnească traiul vieții. Grija continuă de nevoile tot mai numeroase și absolut necesare lui și familiei de care

e încongiurat, pot să-l abată dela ocupațiunea sa și să-l împedecă chiar în urmărirea înaltei sale misiuni. Din contră, independența materială îl va lipi și mai mult de școală, îl va ajuta a-și concentra toată activitatea sa în folosul învățământului.

„Dacă profesorii (învățătorii) unei țări, zice I. Simon, nu se vor bucura de o perfectă seninătate morală și de o absolută securitate, puterea cugetărilor lor va slăbi, ear moralitatea învățământului va scădea. Ori-ce sistem de educațiune, dacă nu va avea de basă aceste bunuri ale libertății, dovedește o civilizațiune falsă, și o societate întemeiată numai pe convenințe, ear nu pe natura solidă a lucrurilor. Într'un asemenea sistem, adevărul fiind temut, este cu neputință ca dreptul să nu fie călcat în picioare.”

Și apoi puterea unei națiuni nu stă oare în munca și energia cetățenilor săi mai mult decât în numărul armatelor sale? De aceea cu drept cuvânt zice Laboulaye: „Într'o țară liberă bugetul cel mai mare este al școlilor, pentrucă este bugetul avuției și al civilizațiunii. Pe cât timp nu ne vom petrunde de acest adevăr, adăoga, și nu vom înțelege nimic din noul spirit, ce duce societățile creștine către un viitor mai bun; ne vom țirni în orbita evului mediu, și de a surda vom perfecționa arta de a ne omori între noi, căci nu vom fi, o zic cu rușine, decât niște barbari ingenioși.”

Am fost veseli și încântați de serioșitatea cu care învățătorii noștri dela adunarea din Orșova au tractat problemele școlii și ale învățătorului român.

Înainte numai, bravă învățătorime română! Nu înceta de a înălța glasul tău cu glasul marelui dascăl Cichindeal și a vesti poporul!

„Mintea! măriță nație daco-românească, în Banat, în Țeara Românească, în Moldova, în Ardeal, în Țeara-ungurească, mintea! când te vei lumina cu învățătura, cu luminatele fapte bune te vei uni: mai aleasă nație pe pământ nu va fi înaintea ta!”

Săcuii. În numărul nostru din Joia trecută am dat câte va vaita scoase din 2 foi maghiare despre prăpădirea Săcuiilor. O altă foie, „Pesti Napló”, dela 27 August, neștiind cui să bagă mai mare vină pentru această prăpădire, se plânge de filiala din Brașov a băncii românești „Albina”, care, zice, „dă împrumuturi la Săcui ajunși în nevoie în condițiuni mult mai priincioase decât celelalte institute bănești ce se află printre Săcuii.” Și deoare-ce, zice, Săcuii nic. acele condițiuni nu le pot îndestuli, pământurile lor trec în posesiunea băncii române.

Și să vezi ciudățenie: cu toată această purtare omenească din partea „Albinei”, foaia ungurească mai sus amintită încă o ocărăște și o defăimează, chemând în ajutor stăpâni-oa ca să stavilească binele ce îl face Săcuiilor nevoi

iași. Va să zică: îi scăpăm de moarte de foame și tot noi suntem cei vinovați de prăpădirea lor; asta înțeleg-o cine vrea, dar noi nu.

Scăderea censului alegătorilor. Locuitorii a 3 comune din comitatul Trencin, anume: Prusca, Lednițe și Nemșova, s'au plâns de repețite-ori, în anul de pe urmă, că comisiunile centrale comitatense de alegeri stabilesc prea mare cens electoral pe temelul elasticității dispozițiunii a legel despre 1/4 a sesiunii urbariale. În zadar însă li-au fost toate plângerile și jalbele.

Dar' nu s'au descurajat țeranii susamintitelor comune, ci în anul acesta earași trimiseră jalbă la ministrul de interne. De astădată în sfârșit au izbucit, căci, scrie „Alkotmány”, ministrul a scăzut în cele trei comune censul, precum urmează: dela 12 fl. la 4; de la 11 fl. la 2; și de la 7 fl. la 1. Totodată a dat porunca ministrul, ca pe temelul acestui nou cens să se facă noue liste de alegători.

Ar fi bine, ca pilda obișduiților țeranii din Trencin să fie urmată în toate părțile, unde slujbașii procedează turcește sau cu înșelătorii.

Evanghelicii și legile politice-bisericești. Marția trecută, 5 Septembrie, țesarele bisericii evanghelice din Budapesta, cea maghiară, slovacă și nemțescă, au ținut convențul (sinodul) anual comun. În raportul prezentat de protopopul Bachat, preot al bisericii slovace din strada Kerepes, se spune că din însărcinarea episcopului fusese adresată tuturor preoților diecesei întrebarea că: ce înflurire faptuesc legile politice-bisericești asupra vieții evanghelicilor? Răspunsurile sosite — se zice în raport — arată o iconă destul de posomorită.

„Înflurirea acestor legi a fost în toate privințele rea. Nou-însurășii de religiuine amestecată, în cele mai multe cazuri încheură căsătorii spre dauna bisericii evanghelice în cât privește religiuinea viitorilor copii ai lor; și numai în foarte rari cazuri spre folosul bisericii evanghelice...”

Trecerile la alte religiuini încă sporesc în fiecare an; cei mai mulți lăpșdați se fac baptiști.

S'a primit, nu unanim, ci numai cu majoritatea voturilor, propunerea preotului Horvath, ca loquidită de diferite religiuini, cari se legătuesc a și crește copiii în altă religiuine decât în cea evanghelică, să nu fie cununăți în biserica evanghelică, ci să fie îndrumați a se cununa în biserica aceea, în care voesc să-și crească copiii.

Concluzul trebuie întărit încă prin convențul (sinodul) districtual.

Ear' încurcală mare.

Trebile publice în Austria stau cât se poate de încurcate. Nimeni nu mai pune nici o nădejde în stăruințele baronului Chlumetzky, însărcinat, precum știm, de cătră M. Sa Imperatul-rege, cu menirea a se întrepune pe lângă Nemți, ca aceștia să nu facă obstrucție, cel puțin până se va alege în parlamentul vienez delegațiunea austriacă.

Bar. Chlumetzky și-a dat silința a îndupleca, una după alta, pe partidele nemțesti să facă această jertfă pentru monarhie, căci delegațiunile se chibzuesc și aduc hotăriri asupra gospodăriei comune a întregii monarhii, precum: bugetul ambelor state, armata, afacerile și legăturile cu statele străine, etc.

Ministrul-president austriac Thun, neputend găsi alt mijloc potrivit de a eși din încurcătura, propuse, ca Delegațiunile peste tot să nu se întrunească, ci să se tocmească lucrurile în următorul chip: în locul delegațiunii ungare să hotărască toate cele de lipsă despre afacerile comune Dieta ungară; ear partea ce ar fi trebuit să o isprăvească în această privință Delegațiunea austriacă, să o facă guvernul austriac, primind cumva ca al său ceea-ce ar hotări Dieta ungară, ear M. Sa să o întărească printr'o ordonanță și să se pună în vigoare pe calea aceasta, precum s'a întâmplat cu toate celelalte măsuri, fie legi ori ordonanțe, ce le-a ordenduit guvernul austriac de când nu mai lucrează parlamentul din Viena.

Dar guvernul ungar nu s'a învoit cu acest plan, deși lucrul se pare a fi menit să măgulească ambițiunea stăpâniților noștri, când era să se întâmple și în afacerile comune ale ambelor state așa precum ar fi hotărit „în mod independent”, singură numai Dieta ungară, ear nu Delegațiunile, precum se făcea în fiecare an dela 1867 încoace. Că de ce nu s'au învoit Ungurii cu această tocmeală, nu o spun tocmai lămurit, ei bănuiesc numai pe „Neamțul” Thun, că: „desigur n'avea nimic bun în gând” și că ar fi urmat ceva tragere pe sfoară. Destul atâta, că nu voiesc așa întocmire, ci pretind cu îndârjire și fără îndurare, că Delegațiunile amândouă trebuie negreșit să se întrunească, așa precum o prescrie legea ungară despre dualism, și numai ele pot să chibzuiască și să hotărască despre afacerile comune, adevădă nu consimt de loc, ca dincolo, în Austria, Delegațiunea și lucrurile de isprăvit prin ea să fie înlocuite prin ori-care altă măsură, sau rinduală.

Ministrul de externe, contele Goluchovsky, și el este inclinat mai mult pe partea guvernului ungar, decât pe partea contelui Thun, adevădă și el cere, ca acesta să facă tot ce-i

DIN VALEA ALMAGIULUI.

Un colț de țeară. — O carte bună. —
Comunitatea de avere. — Ce a
făcut. — Ce trebuia să facă. —
Scumpi administratori —

Este un colț de țeară, frumos ca
o grădină și plin de comori, ca o
vistierie. E valea Almagiului cu ale
ei 18 comune.

Despre comorile din sinul mun-
ților ei nu s'a scris nimic, cu atât
mai puțin s'a făcut ceva pentru ex-
ploatarea lor. Poate că nici nu știa
cineva despre ele, afară de Țigani
cari aduceau de prin Nera năsip de
aur și-l imbiau prin Bozovici de ven-
zare.

Scris-a însă și dl P. Drăgălina
istoria *) acelu colț de țeară. Tabloul
floroaselor săngerări seculare, aproape
milenare, sugrăvit de dexterul con-
deiu al autorului, ne înfățișează ero-
ismul poporului severinean cum nu
mai în legende îl mai găsești.

Un prețios serviciu a făcut dl
Drăgălina cauzei românești atunci,
când a desvelit trecutul acestui brav
popor, care avea lipsă acum, când
alții umblă să-i astruce trecutul, să
fie înălțat cu sufletul la titlul de drept
ce-l are asupra acestui pământ mo-
ștenit dela strămoși și susținut prin
sângele său.

Adusă această frumoasă istorie în
legătură cu timpul de față, ni se în-
fățișează: de o parte adevăratul pa-
triotism al poporului românesc, care
în șiruri de oștiri viteze și-a jertfit
viața pentru țeară ca să o mântu-
iască de atâtea invasiuni, de altă parte
patriotismul de speculă de astăzi, care
în șiruri de vagoane plimbă poporul
pe la tãmbălaurile politice.

Dela această asemănare ajungem
la trista stare, ca : cel-ce se jertfește
pentru țeară să fie stigat de trăda-
tor de patrie, ear' cel-ce o stoarce, e
bunul patriot. Numai în limbă ungu-
rească să înșele și să fure.

Oare n'ar fi vremea, ca cei-ce
serios gândesc la soartea țării și sunt

*) Din Istoria Banatului Severin, editura
„Biblioteca noastră” din Caransebeș.

conduși de adevăratul patriotism, să
revină la ideea adevăratului patriotism
și să dea drepturi poporului băștinăș,
până ce nu se însălbătecesc cu totul
moravurile, și adecă cei buni sa-și
peardă idealul patriotismului, ear' cei
speculanți să facă pradă din țeară?
Videant consules . . .

Dar' dacă pradă a fost acest
popor politicește, pradă a rămas și
economiceste. Și aceasta din urmă
din vina conducătorilor noștri.

Averile câștigate cu scump sân-
gele oștenilor grănițerești au ajuns
sub administrația comuniunei de avere.
Și Dumnezeu să ne ierte, dacă gre-
șim, când ne pare că acea admini-
strație nu și-a împlinit chemarea cu
destulă pricepere și inimă către po-
por.

Căci ce a făcut administrația
comuniunii de avere? Cu foc și
sabie a păzit pădurile și izlaurile
comuniunei, ca nu cumva să profite
ceva țeranul din ele, nu cumva să
aibă folos de vr'un car de lemne,
ori de prăsirea unei vite, ca să-și
adune câte un crețar din moșia
comună. Ci mai virtos s'a lucrat
numai pentru cassa administrativă
din Caransebeș, ca aceea să se
umplă fără a ști pentru cine. Și apoi
a făcut politică. Verbunguri patrio-
tice prin Caransebeș, transporturi cu
vagoanele de grănițeri și grănițere
pe la Budapesta, cu toate alaiurile
lor demoralizatoare. Fraternizare cu
lifta ovreiască și persecutarea aceloră,
cari oftau pentru moralizarea și im-
bunătățirea sortii poporului ș. a.

Au dat, ce e drept, și stipendii;
dar' ce stipendii? Câte 20—40 fl.
ori să zicem și mai mult copiilor de
prin școli secundare, pe cari de regulă
și-i creșteau pentru serviciul lor, de
codreni bunăoară, și în mare parte
în spirit dușmănos poporului, cari
codreni n'au alt gând mai nobil — de-
cât cum să necăjească pe bietul
popor. Cinste celor cu cinste!

Și ce trebuia să facă? Să dea
stipendii pentru școli agronomice,

apoi cu acești economi de profesiune
să aranjeze pretutindenea economii
de model pe moșiile sale. Ca țeranul
de acolo să-și ia prăsire de vite cu
preț, sămânțe de cereale și de pomi
nobilități, din care poporul destul de
întreprinzător să-și facă avere. Și
să fi deschis izlauri pentru a-și pute
țeranul extinde prăsirea de vite.
Astfel ar fi devenit comunitatea de
avere o școală economică, din care
ar fi profitat și ea și ar fi ridicat
economiceste un colț de țeară, pe
dobânda sa.

Trebuia să dea mai departe sti-
pendii pentru învățământul industrial
și apoi cu aceste puteri să creeze
în mijlocul pădurilor seculare o in-
dustrie de lemnărie, care ar fi im-
bogătit și comuniunea și ar fi creat
o clasă industrială, care și-ar fi știut
exploata și pădurile sale private și
s'ar fi îmbogătit prin aceasta. Căci
aproape numai aceste păduri au rămas
virginale, știut fiind, că pădurile pre-
tutindeni sunt exploatate.

Și apoi să dea stipendii pentru
exploatori, cari ar fi aflat că munții
sunt plini de cărbuni, fer, asbest,
pe semne și aur și nenumărate mine-
rale. Acești exploatori între altele
ar fi dat de minele bogate de căr-
bune, fer, asbest etc. din Rudăria,
Șopotul-vechiu, Dalboșeș ș. a. și si-
gur ar fi mai găsit comori și în sinul
munților și al comunelor. Și în loc
să lase să se constituie consorturi
ovrești pentru exploatare, o făcea
aceasta comunitatea de avere. Iată
acum, cum aleargă consorturi străine
în valea Almagiului și cumpără în
ruptul capului munții cu comorile.

Căci în scurtă vreme valea Al-
magiului va fi provăzută cu tren și
are să devină cel mai bogat teren
de exploatare, precum o zicea unul
dintre cei-ce o vizitară; doară în
toată Europa nu mai e un teren atât
de original pentru exploatare, ca și
acest colț de țeară.

Dacă administrațiunea comuni-
ții de avere sta la nivelul pozițiunei
sale și în loc de a-și risipi puterile

în aventuri politice ar fi inaugurat o
politică economică reală, astăzi am
avé acolo o nesecată bogăție, care
s'ar vërșa tot în jitițele poporului,
care e legitimul proprietar al acelu
colț de țeară și nu s'ar fi deschis un
nou canal de invasiune, care din gra-
ția nepriceperei comitetului administra-
tiv, scurt la vederi, are să creeze o
nouă iobăgie a poporului românesc.

Peste averi de milioane și peste
soartea unui popor se pun în toată
lumea oameni cu vederi largi, cari
au și pricepere și inimă pentru po-
por. Poate fi cineva bun straja-
meșter, ori isteț moacher de tertipuri,
dar' aceste însușiri nu sunt destule, ca
să conduci politica economică a unui
popor.

Scumpi îi vin poporului admi-
nistratorii de astăzi ai averilor co-
mune, căci mult au pierdut prin ne-
priceperea lor. Dzeu să ferească, ca
să nu se mai îplinească și teme-
rile noastre pentru viitor, căci vai
lor, cari din știință ori necunoștință
au înmormântat pe poporul ce viață
li-a dat.

Scris-am această carte din inimă cu-
rată către soartea unui popor, în care
atâtea frumoase însușiri am găsit, și
cu dorul, de a trezi în conducători gla-
sul conștiinței pentru soartea lui.

Uncheașul.

Din Bănat.

Leucușești, 15/27 August 1899.

Cu ocaziunea sărbării hramului sf.
noastre biserici din Leucușești, la Adormi-
rea Născătoarei de D-zeu, când se ține la
noi și ruga, a servit la sf. liturgie on.
domn pâr. Constantin Roza.

Ca și altă-dată, acest părinte n'a lă-
sat poporul să se depărteze fără părintește-I
sfaturi. Intre alte bune și frumoase li-a zis :
„Și apoi, dragilor mei, în această zi sărbăm
două bucurii : Una e, după cum știți și din
manifestul nostru de dragoste publicat prin
foi, că cerul n'a dăruit în scaunul episcopesc
un bărbat, la carele putem afla tot-deauna

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI“.

Din natură.

Răsboinic apa curge 'n vad
Și vântul suflă tainic, lin;
Din vnetul apei răsare
Un trist și adâncit suspin!

E dorul meu de mult simțit,
Ce-l cântă paserile 'n crâng, —
Amarnic cântăm cântă ele,
Ca eu în veacuri să tot plâng.
Hunedoara, August 1899,

Nicu.

Cântec.

Inimi tari, inimi de fer...!
Dați-mi voia când vi-o cer,
De nu, eu tot nu mă las
Să n'o am, macar p'un ceas...
Nu 'mi-o dați?

Dați-mi voia să mă duc:
Loc la masă să apuc,
Unde birtașu-i Român,
Birtășița suflet bun.
Mă lăsați?...!

Bin' că nul bine că am,
Chiar am voie să mă'ntram,
Căci prea mult am saferit...
Astăzi vremea 'mi-a sosit
Să beau vin.

Vin, dar' vin zic: vin curat,
Să mi simt chinul ușor
Și suspinul înecat,
Ear doru-mi mult alungat
Să-l alin.

Căți birtași străini, făloși...
Tot atâția păcătoși:
Tu-i ceri să-ți aducă — vin,
El și-aduce glicerin...
Beai...nu-i spui.

Și de asta eu mă coc,
Cât p'obrazul meu nu-i loc,
Cât frunza de pădureț,
Ca să zici aci nu-i creț:
Căci vin nu-i.

Numai un loc am aflat,
Unde vinu-i vin curat,
Isvorit—chiar de sub teasc
Și-mi dă inimă și bleasc
Să horesc.

Birtașu-i curat Român,
Birtășița-i caldă 'n sin...
Voia să nu mi-o stricați
De-aveți voie ca să beați —
Azi plătesc.

G. Bodnariu.

Poesii populare.

Frunză verde, verde fie,
Drag mi-e numele Marie,
Că se 'ncinge cu inele
Și dă gură gurii mele.

Cătă frunză, cătă iarbă,
Cătă zăpadă 'ntr'o iarnă:
Atâtea gânduri mă bat,
Vai de mine mor și zac.

Bate vântu frunza 'n dungă,
Dorul meu ca să-l ajungă;

Să-l ajungă, zeu, nu poate
Nici câte-s în lume toate.

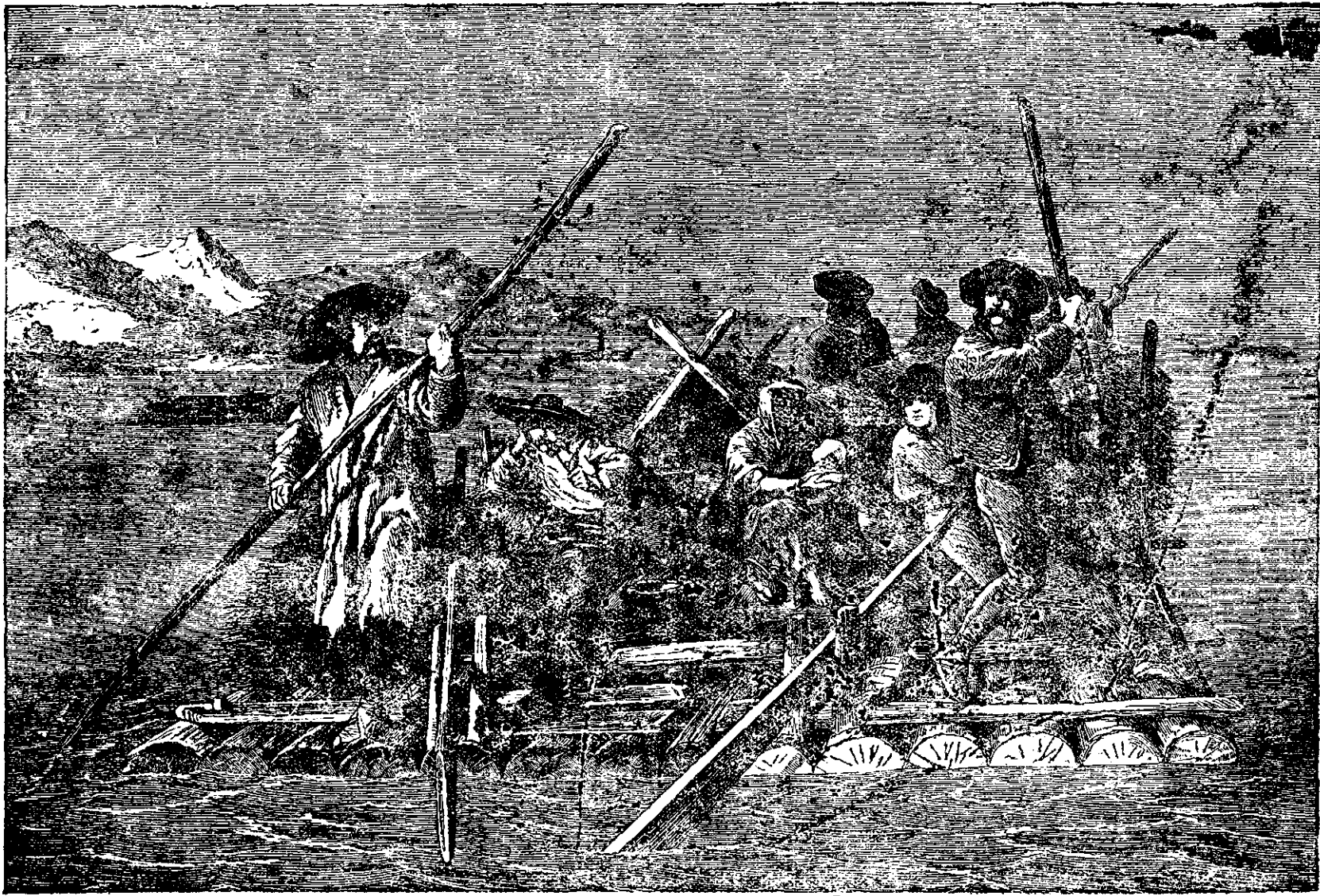
Frunzele din arbori cad,
Apa s'abate în vad,
Numai eu cu lucrul meu
Bătutu-'s de Dumnezeu.

Clătină-se frunza 'n vânt,
Iarba verde pe pământ,
Și clătindu-se-mi șoptește:
Aici dorul locuște.

Vai dorule, poam'amară,
Venit-ai la mine iară;
Du-te dor, dac'ai venit
La mândra 'n sinu-i iubit
Și-i șoptește 'ncoțșor:
„Badei de tine 'i dor.“

Foaie verde, nu știu spune,
Dragu-mi bade de tine,
Ori numai îmi pare mie
Ori și-s dragă și eu ție.

Mă dusăi astăzi la fân,
Dorul mândrii să-mi alin,
Că de când stau tot acasă,
Băgatu-mi-am boală 'n oasă.

Plutași Slovaci.

Colo, sus, în părțile de Miază-Noapte ale Ungariei, prin văile și coastele munților Tatrei, trăește o parte a poporului slovac, cea mai săracă, dar' totdeodată și cea mai cinstită. Pământul lor, ce li-a croit firea cu măsură scurtă, e și puțin roditor, astfel că sunt siliți a-și căuta pâinea de toate zilele pe diferite alte căi. Unul din aceste ramuri de agonisire a pâinei este căratul de lemne pe ape cu plute, altfel zis plutăritul. Dar' precum Moșii cântă:

Munții noștri aur poartă,

Noi cersim din poartă 'n poartă —

asa și plutașii slovaci: nu lemnul lor propriu îl cară din Munții-Tatrei, ci tot al proprietarilor de păduri întinse, cari mai înainte erau nemeși ori boieri asupritori, ear' acum proprietarii sunt jidanii jăfuitori murdari.

Din Noemvrie până în Aprilie, țeranul slovac din comitatele Liptov, Orava, Trencin, Turiet și Spiš doboară în pădurile stăpânului său brazi, stejari și alte soiuri de arbori, răbdând frig, ger și o sută de alte nevoi din belșug; ear' în celelalte luni ale anului le cară cu plute, pe apele repezi de furioși ce străbat țeara lor, la vale, spre Dunăre.

Aici, în cutare ori cutare loc, se oprește cu pluta sa, o predă cu tot lemnele carat ce este pe ea, celui ce în drept este a îl primi; și apoi se întorc acasă; până nu erau căile ferate mergeau pe jos; ear' de când s'au născocit carele cu foc, și plutașul vine îndăiat cu ele.

Adese ori merge întreaga familie pe plută spre Dunăre nu lăsând acasă de cât moșnegi, cari nici umbra nu pot. Pe când acasă, pe câmp, țeranul slovac nu o mai slăbește cu cântări; aici pe plută, amuțește mai cu totul; și în loc de cântece populare, înalță de trei ori pe zi rugăciuni către D-zeu.

Se vede și pe fețele oamenilor de pe chipul nostru, că toată gândirea le este stăpânită numai de grijă, cum să scape de primejdiiile apei.

Ziua bună se cunoaște de dimineață ear chipul războiului s'a vădit în lupta Văsluienilor.

Cei mai buni ochitori din regiment au plecat înainte, resfrăți pe coastă. Unii s'ascundeau după răzoarele din cale și culcați așa, ochiau spre redan, apoi se ridicau cu grabă alergând înainte spre alt rîzor, s'ascundeau din nou culcându-se și ochind earăși. Și în chipul acesta, răsleții vînătoarește, tot înainteau trăgînd în Turci de după toate adăposturile câte le puteau găsi.

Turcii din redan ochiau și ei și așterneau ici-colo pământului pe câte un dorobanț. De pe un deal, la spatele lor sese tunuri de-ale noastre, ale capitaului Hertel, băteau redanul cu ghiulele și săpăceau pe Turci. Și spriginiți de tunuri, dorobanții ochitori se tot virau înainte.

Ear când au fost la vre-o câte-va asvirlituri de peatră dela redan, în urma lor resăriră de după o sprinceană de pământ celea șese companii de năvălitori, căci numai șese companii în loc de opt, avea regimentul pe atunci — și începură s'alerge spre adăpostirea Turcilor. Ele erau la vre-o mie de pași în urmă.

Atunci toate tunurile turcești de prin redutele învecinate și de prin șanțurile resfirate pe dealuri începură „să radă” pământul. Asvirliau adevărat o ploaie de obuzuri înaintea companiilor noastre de a curmezișul, ca să le închidă calea. Și se tirau obuzurile ca șerpii pe fața pământului și scormoniau dealul și vîrsau fer aprins în toate părțile.

Dar dorobanții în șiruri strînse și dese alergau din răzpuțerile sufletului, cu baionetele întinse fără să tragă foc.

La stînga alerga compania a treia, la dreapta compania întâia, amîndouă ale leșenilor, ear la mijloc, drept înainte, nisuia compania a patra a Văsluienilor. În urma acestei companii, la vre-o sută de pași, alerga compania a doua cu steagul regimentului, cu fașine și cu scări. Și cu toții răsbiau prin ploaia de obuzuri, și cei ce cădeau, căzuți erau și peste ei treceau înainte cei teferi și s'apropiau ca urgia lui Dumnezeu, de șanțul turcesc.

Căpitanul Morțun a fost trîntit de obuz la pământ și flăcăii au trecut peste el. Lui Dumitru a Tecei din Cosești, un obuz i-a retezat capul și i-l'a isbit până la compania steagului, lui Costache Miază-noapte din Bérlești i-a spintecat o schijă

pântecele, de-i curgeau mâțele, și flăcăul a avut putere să se întorcă la ambulanță cu mâțele pe palme.

Și se tot duceau flăcăi înainte, ear Hertel, căpitanul cu tunurile, se ținea după ei, alergînd pe câmp deschis și isbind pe Turci. El alerga la pași cu năvălitorii oprindu-se într'un loc și trăgînd apoi plecînd earăși și earăși stînd pe loc. Dar a venit o schijă de obuz, a isbit pe Hertel și l'a trîntit cât colo, rîndindu-l; gloanțele turcești curgeau ca grindina spre tunuri, și rînd pe rînd au fost uciși toți caii, și căzură pe rînd toți tunarii și remaseră tunurile pustii.

Atunci vîzură ai noștri alergînd în galop de peste deal pe căpitanul Lupăscu cu tunurile lui, aducînd oameni și cai și pentru tunurile lui Hertel, și acum începură să bată două-spre-zece tunuri spre redan.

În vremea aceasta compania din stînga ajunse la baionetă, și se încinse lupta pept la pept. Turcii își apărau redanul cu mânia fiarei care-ș apăra puii din vizuină. Leșiseră mulți întru întîmpinarea dorobanților și se îndesură mai ales să oprească compania a patra, cea din mijloc, și pe cea cu steagul. Pe cei mai din frunte îi străpunseră Turcii iute-iute.

Văsluienii, rupți pe la mijlocul șirurilor, se revîrsară pe de laturi și întăriră aripile șirurilor, dar lăsară descoperiți pe cei ce veniau cu steagul.

Pe de laturi era încîierare de furnici. Sosiseră de pe de margini și compania a cincina și a șesea, care porniseră de după deal de-adreptul spre laturile redanului ca să-l ocolească. Iar pe creasta dealului se mai ivise un batalion de linie dintr'al cincilea și nisuia să ajungă într'ajutorul dorobanților.

Sergentul Mihail Gârbea din Iași a apucat să sară în șanț cu Ioan Sturza și cu Toader al Lupului. Lui Gârbea i-au despiciat Turcii capul cu toporul, iar spre bietul Sturza așa de cu urgie s'au repezit vr'o câți-va, că implîntînd în el baionetele l-au ridicat și l-au asvirlit afară din șanț cum svirlu cu lopata pământul.

Dar cum se prăvălește apa peste o stîncă, așa se prăvăliau șirurile de dorobanți în redanul Turcilor și-i copleșiră acolo. Ion al Frusinei din Văsluiu, stătea în șanț cu genunchii pe peptul unui căpitan turc și se trudia să-l zugrume. L'au văzut și ai noștri și Turcii cei mai de-aproape, și au sărit ai lor să-și scoată căpitanul și au sărit ai noștri să-l sfîrșească de zile mai

Biblioteca Noastră

Apare în Caransebeș.

Director: E. Hodoș.

Au apărut:

Nr. 1 S. S. Secula, Realități și Visări, novelete

Nr. 2. Iosif Bălan, Iancu de Hunyad.

Nr. 3—4. G. Coșbuc, Versuri și Proză, cu portretul autorului.

Nr. 5. Gr. M. Alexandrescu, Fabule alese.

Nr. 6. N. Macovișteanu, Dela Sat, piesă teatrală pentru popor,

Nr. 7. Zotti Hodoș, Intocmai! comedie franceză.

Nr. 8—9. O. G. Lecca, Istoria Țigănilor, cu portretul autorului.

Nr. 10. E. Hodoș, Convorbiri Pedagogice.

Nr. 11—12. E. Hodoș, Cantece Bănățene, cu răspuns dlui Weigand

Nr. 13. E. Hodoș, Cantece Cătanesti, cu portr. lui T. Doda.

Nr. 14. G. Ciăciunescu, Copii de găsit, snoave, cu portr. autorului.

Nr. 15—17. Iosif Bălan, Numiri de localități.

Nr. 18—22. Zotti Hodoș, Poftă bună! Carte de bucate.

Nr. 23—26. P. Drăgălina. Din Ist. Banatului Severin I.

Nrele viitoare: Din Istoria Banatului Sev. de P. Drăgălina.

P. II. Severinul sub principii Transilvaniei până la căderea sa în mâinile Turcilor (1658).

P. III. Răsboaiele între Austria și Turcia pentru eliberarea Severinului

P. IV. Înființarea regimentului valaho-illiric, mai târziu romano-banatic nr. 13. (1767—1872),

Partea I. a apărut.

Celelalte au să apară pe rând. *Cei ce doresc să li-se trimită, sunt invitați a ne înștiința, ca să știm câte exemplare să tipărim.* Direcția.

Gramatica Română, pentru învățământul secundar, de Ioan Petranu, profesor la seminarul român gr. or. din Arad. Partea I. Etimologia. A apărut în a doua ediție, ceea ce încă dovedește valoarea acestui bun manual de școală și buna primire de care prima ediție s'a bucurat din partea celor competenți. — Prețul e 1 fl. și se poate procura dela autorul din Arad, în a cărui editură a apărut. — Manualul este aprobat și din partea ministrului enguresc de culte și instrucție publică.

Curs complet de Limba franceză (Metoda I. Fetter.) de Arseniu Vlaicu, directorul școlii comerciale române din Brașov. Partea I. și II. A apărut în editura librăriei H. Zeidner în Brașov. — Prețul unui exemplar broș. fl. 1.20, legat fl. 1.40.

Librăria-editoare H. Zeidner vestește, că, atât la procurarea acestei cărți, cât și privitor la toate opurile scoase în editura sa, la comanda de fiecare 10 exemplare dă câte-un exemplar rabat. Așa, comandând 10 exemplare, se dau 11 exemplare, la 20 se dau 22; la 30 exemplare — 33 etc.

Insoțirea călțunarilor din Arad strada bisericii (Templom-utcza) Palatul Minorităților.

T. D.

Avem onoarea a aduce la cunoștință, că dându-ne toată silința ca să punem capăt ori-cărei concurențe din străinătate, care importează la noi numai fabricațiunile de negoț slab, am înființat împreună cu primele ateliere de călțuni din Arad, o însoțire pe acțiuni, tare, puternică și pe base reale,

„Insoțirea călțunarilor din Arad“

cu firmă improtecolată la Tribunal, care totdeauna stă la dispoziția p. t. public, cu 50 de lucrători de prima clasă pentru prelucrarea negoțului din pieile de cea mai bună calitate.

Silința de frunte ne va fi ca să servim cu ghete ieftine de calitate excelentă și după croiul cel mai nou, lucrare în patrie, prin ce înfruntăm ori-ce concurență.

Când vă rugăm, ca această întreprindere patriotică și vrednică de viață și în interesul D-voastre să o sprijiniți cu prețioasele comande

376 1—

am rămas cu distinsă stimă:

Direcțiunea

„Insoțirii călțunarilor din Arad“.

OSPĂTĂRIA (birt)

lui

IOSIF MIERTL, ulița Lipot, nr. 11

se recomandă Onor. public român cu

Vinurile sale curate numai dela Podgorie

Precum și viftul seu de casă gătit cu mult gust

Popicele stau la dispoziție în ori și ce vreme, jocul fiind adăpostit atât în contra căldurei, cât și în contra ploaiei, având și un foisor de viață de vie.

Iarna, încăperile ospătăriei pot îndestuli și pretensiuni mai mari.

Pentru părtinire și cercetare numeroasă a localului seu se roagă

375 1—3

cu toată stima:

Iosif Miertl

Banca generală de asigurare mutuală.

„TRANSILVANIA“

(33) 97—

ÎN SIBIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. în contra primejdiei de foc și de exploziuni; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile ș. a.;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Ciănad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan etagiul II.) precum și prin agenturile cercuale și speciale.

Telefon 135

Telefon 135

I. GELLER

Juvelier, Arad.

Și recomandă magazinul seu bogat asortat cu obiecte de aur, argint și juvaricale, precum și cu ceasornice pentru bărbați și femei, de cea mai fină calitate.

Primesc tot soiul de reparaturi, restaurarea și aurirea recușitelor bisericesti.

I. GELLER

Juvelier

Arad, Andrassy-tér 14.

351 3—5

Imprumuturi ieftine pe amortisație

Recomand în atențiunea on. proprietari de pământ și proprietari de case în Arad-centru, că prin mijlocirea mea pot obține până la cele mai mari sume și pe lângă condițiuni foarte favorabile

imprumuturi ieftine amortisaționale cu amortisație de 15—50 ani.

Nu comput înainte nici un fel de remunerație. convertesc datorii vechi, de asemenea la dorință anticipez de la mine cheltuelile de intabulare.

Provocându-mă la faptul, că de mai mulți ani la foarte numeroși inși i-am împlinit spre cea mai mare mulțumire a lor trebuințele de imprumuturi, rog cu toată stima pe on. domni proprietari de pământ și proprietari de case, ca în propriul lor interes cu deplină încredere să se adreseze mie cu afacerile lor de imprumuturi.

Imprumuturile sunt pe camete de 4% 4½ și 5%
pe lângă amortisare corespunzătoare din capital

Institut de împrumut pe imobile și moși 220 41—56

Szűcs F. Vilmos

ARAD, Fő-ut Nr. 5, vis-à-vis cu moara Széchenyi.